

UVODNIK

Istorija regiona kao što je jugoistočna Evropa može se proučavati sa različitih stanovišta. Ono što u novinarskoj hronici može da bude protumačeno kao ključni dan, ključna epizoda ili ključna odluka, pod uticajem vremena može da izbledi i pretvori se u još jedno beznačajno poglavlje složenih i neizvesnih istorijskih procesa za koje se nikada ne zna gde će se završiti.

Pojam dugog trajanja (*longue durèe*) razvijen je u Školi anala, čiji je vodeći predstavnik bio istoričar Fernan Braudel. Polazeći od pretpostavke da vreme ne stoji, ovaj istoričar smatra da je *longue durèe* period koji strukture opstanu u vremenu, u vezi sa ostalim srodnim strukturama koje pripadaju društvenim, ekonomskim i političkim ciklusima, ograničenim na jednu određenu genealogiju.

Kada je došao kraj građanskim ratovima u bivšoj Jugoslaviji, na horizontu se pojavio novi cilj za ovaj region, a to je da bivše jugoslovenske republike postanu članice Evropske unije i da se time neutrališu regionalne napetosti nasleđene iz ratnih sukoba. Stanovništvo ovih zemalja se uglavnom slagalo sa tim. Međutim, godine prolaze a budućnost ovih zemalja, sa izuzetkom Slovenije i Hrvatske, nije najjasnija. Građani Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore ili Makedonije su svesni da vreme brzo prolazi, i ono što je nakon raspada bivše Jugoslavije izgledalo kao ključ za ulazak u obećavajuću budućnost pretvorilo se u dugo putovanje čiji se kraj ne nazire. Lokalno stanovništvo je sve skeptičnije prema pozitivnim izveštajima iz Brisela, optimističnim izjavama o evropskoj perspektivi i rokovima za sprovođenje pune integracije, i u isto vreme svesno da Evropska unija prolazi kroz tešku ekonomsku krizu i da ovo nisu najbolja vremena za nju.

Vreme će reći da li je proces evropske integracije imao značajniji uticaj na lokalnu političku kulturu od uticaja koji je sam po sebi imao raspad bivše Jugoslavije i sukobi proistekli iz njega.

Novi broj časopisa BALKANIJA kročio je na nesigurnu teritoriju regionalne tranzicije koja jeste okrenuta ka Briselu, ali koja u svakom slučaju nosi teret svoje skorije istorije. Prva dva članka bave se ovim pitanjem i paralelnim, ali ne i identičnim slučajevima Srbije i Hrvatske. Proces evropske integracije pokazao je da svaka zemlja mora da se posmatra odvojeno, sa svim njenim karakteristikama i osobnostima. Ovi radovi nude nam celovitu analizu svih ključnih pitanja u vezi sa tim kako se odvijao proces evropske integracije Hrvatske (članak Konstantina Longaresa), odnosno kako se odvija proces integracije Srbije (članak Pabla Ruperesa i Mercedes Miljan).

Pravo na restituciju imovine i povratak izbeglica i raseljenih lica na Kosovu i u Bosni i Hercegovini obradili su Mikel Kordoba Gavin i Fermin Kordoba Gavin, a situaciju u Distriktu Brčko – Sesar Paček Kampo. Ova dva članka predstavljaju slikovite primere tranzicije koja je puna znakova pitanja, od efekata samog sukoba do stvarnosti prisutne 20 godina nakon završetka ratova u bivšoj Jugoslaviji. Oba članka nude izuzetno detaljnu analizu poteškoća koje sa sobom nosi povratak u normalno stanje, nakon neverovatno okrutnih sukoba koji su uticali na živote hiljada ljudi i u kojima je međunarodna zajednica morala da se suoči sa težinom te situacije.

Efekti rata nisu vidni samo u fizičkom, nego i u psihološkom smislu – u pitanju su posledice asimilacije jedne izuzetno turbulentne politike. U sadašnjosti se ukrštaju nasleđena kolektivna sećanja i nacionalni narativi jugoslovenskog sukoba, obrađeni u članku Ruisa Himenesa, sa strategijama odabira kolektivnih sećanja prisutnim u Srbiji koja prolazi kroz dvostruki, ponekad kontradiktorni proces nacionalističkog stvaranja i promovisanja vrednosti evropske integracije, o čemu je pisala Gordana Đerić.

Samo će nam vreme pokazati kakav je odjek imao svaki politički događaj, kao i koliki je njegov kasniji značaj (*longue durée*), ali izgleda da je neophodno prihvatiti činjenicu da je za razumevanje skoka iz jugoslovenskih konflikata u proces evropske integracije potrebna jedna dublja analiza od one koju nam nudi hronika sadašnjosti. Iz tog razloga, ovaj broj časopisa BALKANIJA posvećen je teritorijama uronjenim u političku tranziciju koja nudi mnoštvo elemenata za analizu i koja u isto vreme otkriva nastavljanje, kao i raskide sa vremenima bivše Jugoslavije.

Časopis BALKANIJA još jednom se zalaže za sveobuhvatnu analizu sa posebnim osvrtom na krucijalne aspekte stvarnosti u regionu, a objavljivanje ovog broja to i dokazuje; nastavlja da se razvija i sve je prisutniji u institucijama, istraživačkim centrima, univerzitetima i nacionalnim bibliotekama. Posebno je zastupljen na međunarodnom i regionalnom nivou, na jugoistoku Evrope, kao i u Španiji. U junu 2012. održana je promocija časopisa u Madridu u organizaciji Evropske komisije i Ambasade Srbije u Španiji, kojoj su prisustvovali ambasadori Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Rumunije, Malte, kao i diplomatski predstavnici ostalih zemlja jugoistočne Evrope. Časopis su predstavili ambasador Havijer Ergeta, istoričar Fransisko Veiga, politikolog Rut Ferero Turion i autor ovog uvodnika, a na promociji je bilo reči o različitim pitanjima vezanim za ovu publikaciju.

Tokom poslednjih godinu dana časopis BALKANIJA je bio više prisutan i u medijima: pomenut je u brojnim prilikama na izuzetno praćenim medijima, poput RTVE, i na društvenim mrežama koje se bave Balkanom (www.casabalcanes.com; www.balkanidades.com; www.eurasianhub.es; www.eurasianet.es), čime je već stekao priznanje za zasluge u oblasti balkanskih studija na španskom jeziku. Pored toga, odlučili smo da u ovom broju svi radovi budu prevedeni na srpski jezik i tako dopru do većeg broja čitalaca na jugoistoku Evrope.

Migel Rodrigues Andreu
13. novembar 2012.